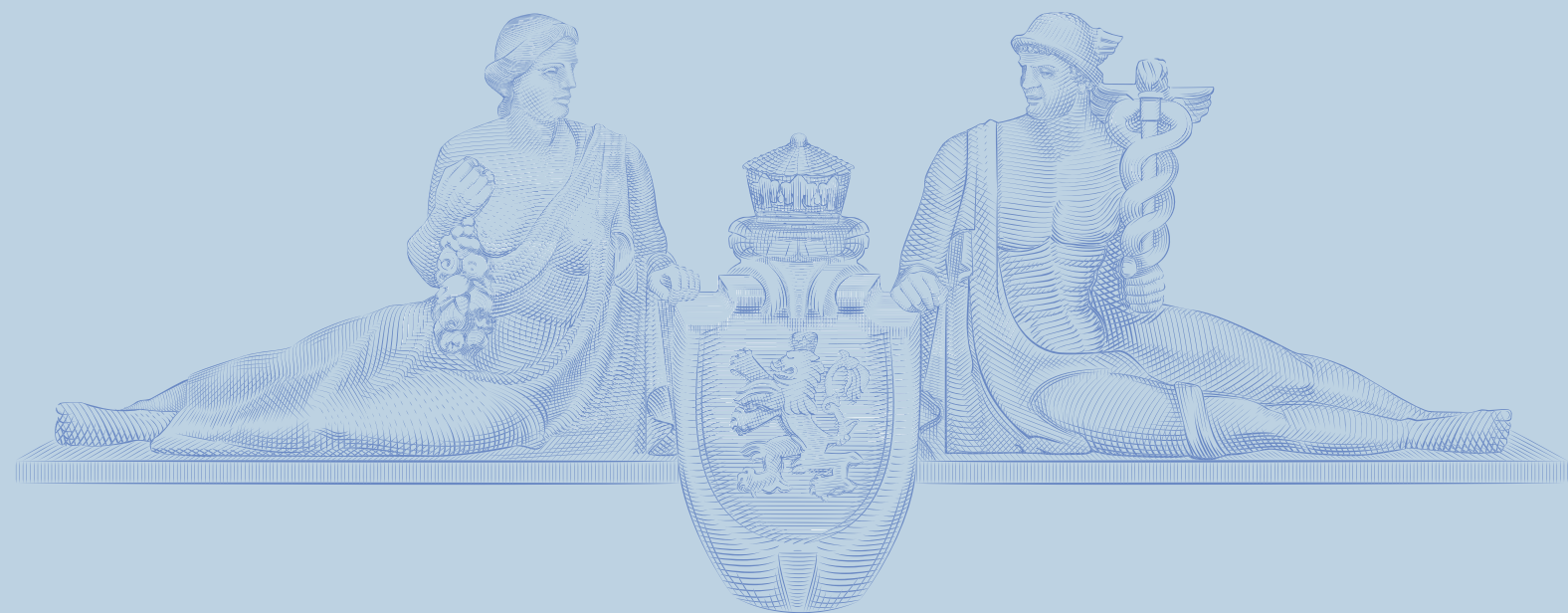

ТЕМАТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И АКЦЕНТИ

ЕКСПОЗИЦИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ ИЗНОС КЪМ САЩ

(ИЗВАДКА ОТ „МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА“,
МАРТ 2025 Г.)

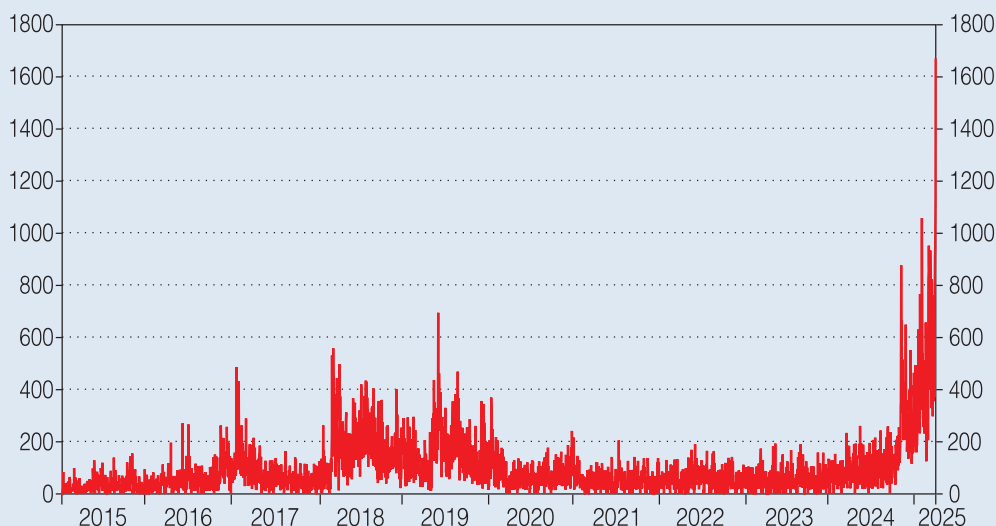

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Експозиция на българския износ към САЩ

Рязкото задълбочаване на глобалната търговска война след обявените от САЩ на 2 април 2025 г. всеобхватни мита създава значителна несигурност по отношение на световната търговия и съответно на икономическите и ценови процеси в глобален план, в Европа и в България.

Графика 1: Индекс за несигурност в търговската политика (TPU)

Забележка: Индексът за несигурност в търговската политика (TPU) измерва колко често темата се споменава в седем водещи вестника, като 1% дял от всички статии съответства на стойност 100. Илюстрираните данни са с дневна честота, като последното наблюдение е за 4 април 2025 г.

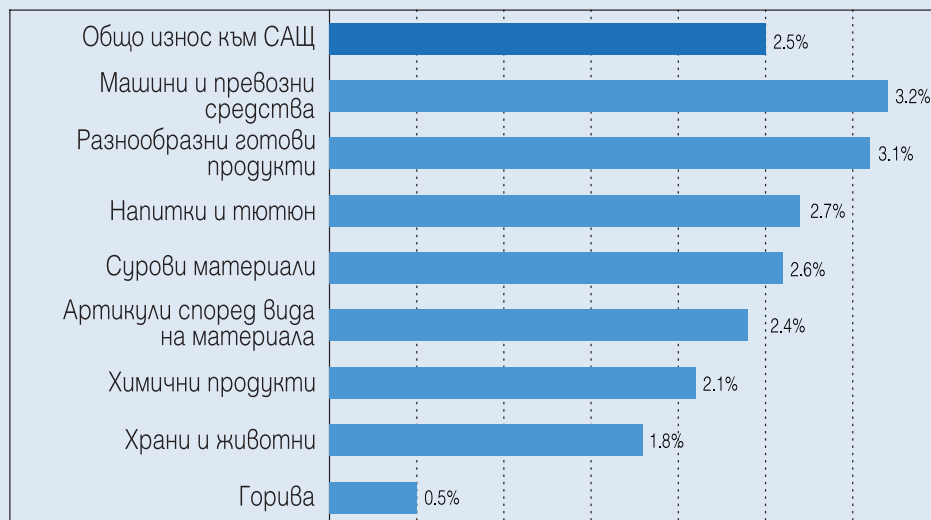
Източник: Caldara, Dario, Matteo Iacoviello, Patrick Molligo, Andrea Prestipino, and Andrea Raffo, „The Economic Effects of Trade Policy Uncertainty“, manuscript presented at the 91st meeting of the Carnegie-Rochester-NYU Conference on Public Policy, April 2019.

Към 9 април 2025 г. въведените от САЩ мита за стоки от ЕС включват: 25% мито върху вноса на стоманени и алуминиеви продукти (в сила от 12 март 2025 г.), 25% мито върху вноса на всички автомобили и някои авточасти (в сила от 3 април 2025 г.), както и 10% мито върху вноса на почти всички останали стоки¹ (в сила от 9 април 2025 г.). От 3 май 2025 г. е планирано прилагането на митническа тарифа в размер на 25% върху вноса от ЕС на всички останали авточасти, които не са засегнати от вече влезлите в сила мита.

Основният канал на влияние на търговската война върху икономическата активност в България се очаква да бъде през външнотърговските потоци. Делът на САЩ в износа на България е сравнително малък, като според статистиката за брутния външнотърговски стокообмен през 2024 г. 2.5% от българския износ на стоки в номинално изражение, или 1.1 млрд. евро, е предназначен за САЩ.

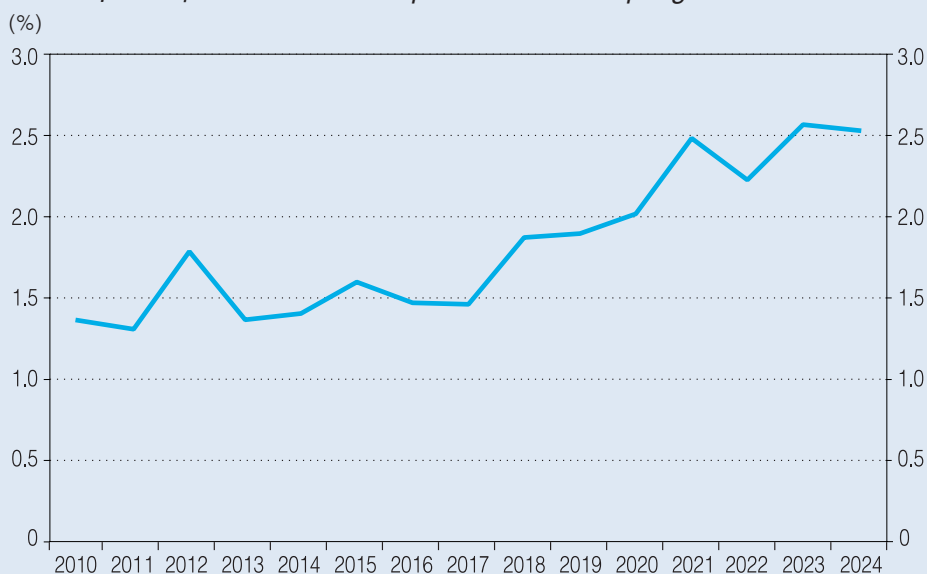
¹ На 2 април 2025 г. президентът на САЩ обяви въвеждането на базово мито в размер на 20% върху всички стоки, внасяни от ЕС, считано от 9 април 2025 г. На датата на влизане в сила 9 април мярката беше отложена с 90 дни, като за този период временно се прилага базово мито в размер на 10% върху почти всички стоки, внасяни от ЕС. Изключени са стоките, които вече подлежат на по-висока митническа тарифа, както и няколко групи стоки.

Графика 2: Дял на общия номинален износ на стоки от България за САЩ по стокови групи през 2024 г.

Източник: БНБ, собствени изчисления.

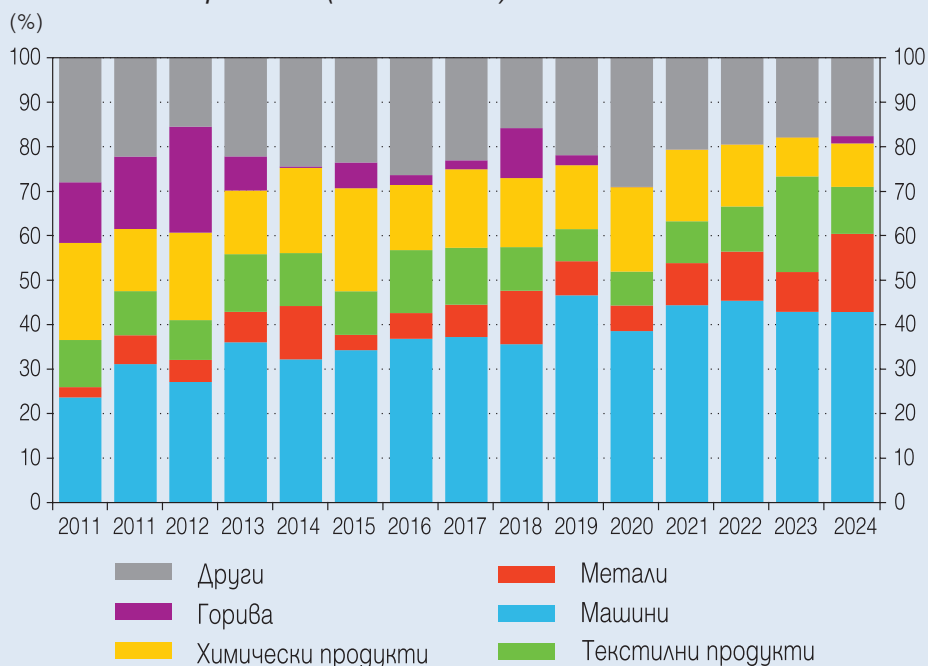
Графика 3: Дял на общия номинален износ на стоки от България за САЩ в общия износ на български стоки за периода 2010–2024 г.

Източник: БНБ, собствени изчисления.

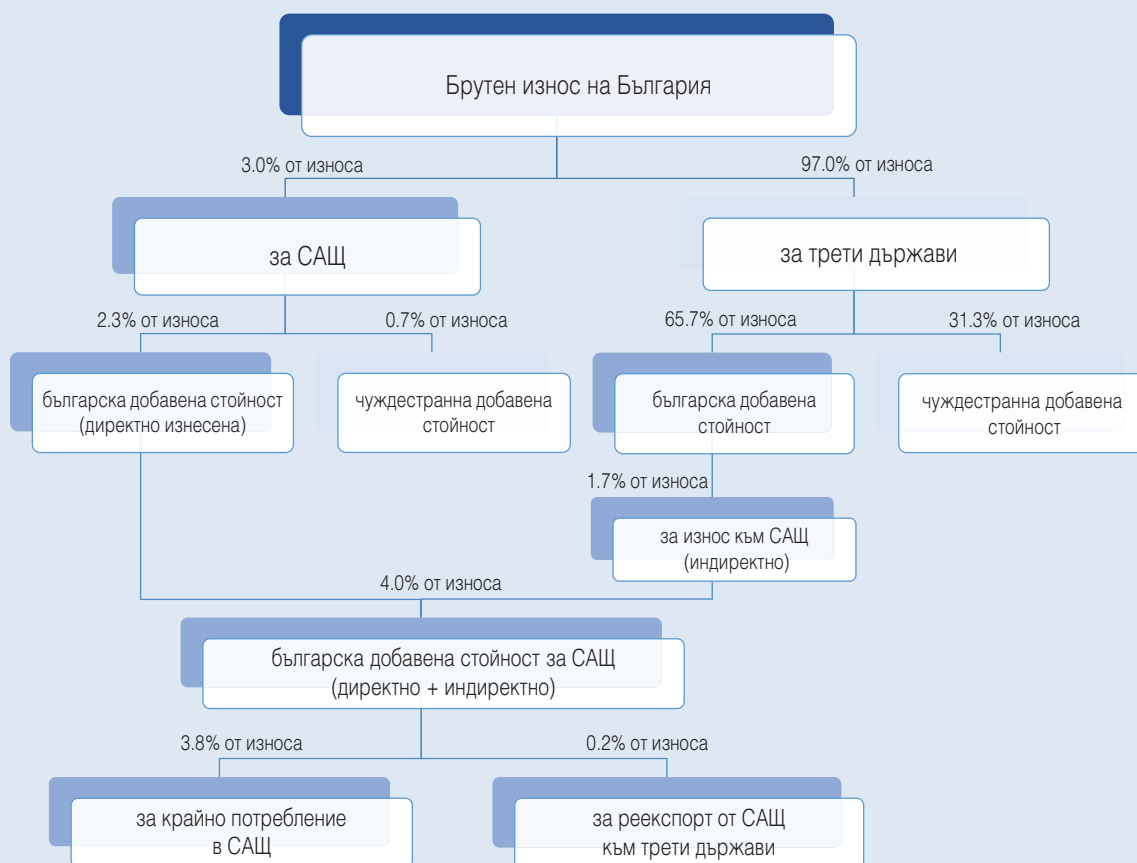
Статистиката за брутния външнотърговски стокообмен не отразява в пълна степен експозицията на българската икономика към вътрешното търсене в САЩ. Това се дължи на високата степен на интеграция на България в глобалните производствени вериги, при което значителна част от българската добавена стойност достига американския пазар индиректно – чрез износа към трети страни. Поради тази причина за по-прецизна оценка е използвана базата данни на ОИСР за търговията в добавена стойност, като най-актуалните налични данни са към 2020 г.

Графика 4: Структура на българския износ на стоки за САЩ
в номинално изражение (2010–2024 г.)

Източник: БНБ, собствени изчисления.

Графика 5: Разбивка на brutния износ на стоки и услуги от България през 2020 г.

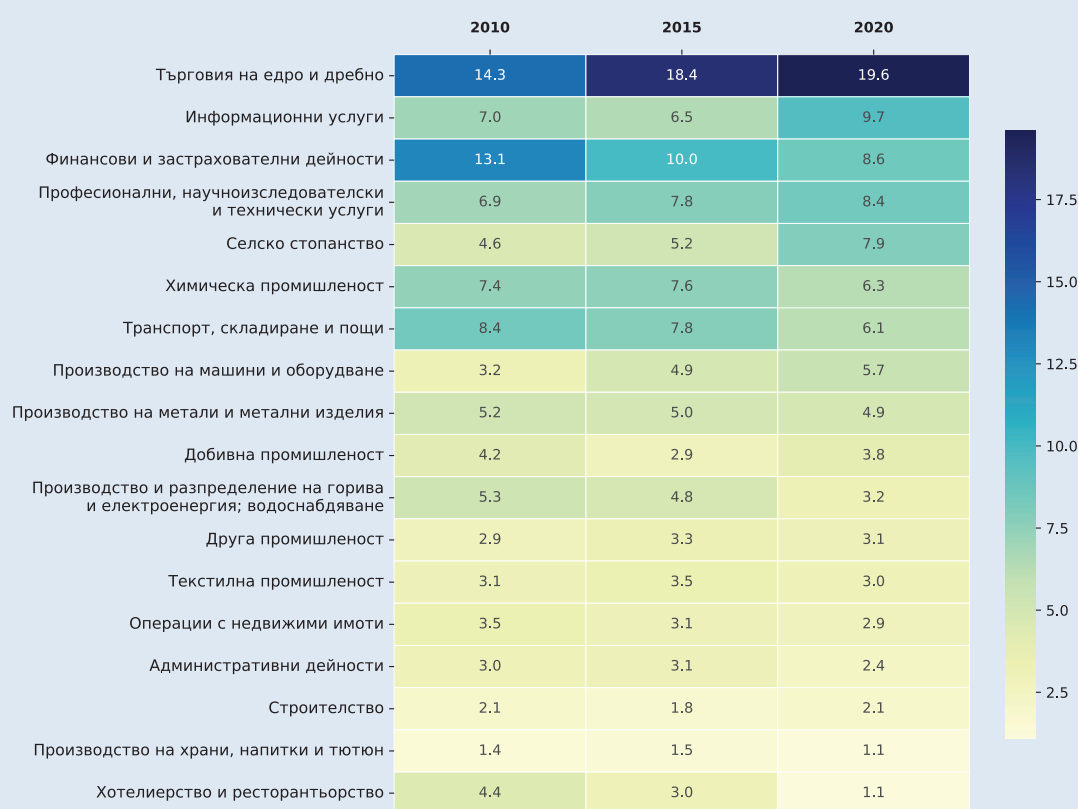
Източници: OECD December 2023 TiVA database, БНБ, собствени изчисления.

Анализът показва, че макар 3.0% от brutния износ на стоки и услуги на България през 2020 г. да е бил насочен директно към САЩ, общо 4.0% от brutния износ на

български стоки и услуги е достигнал американския пазар под формата на българска добавена стойност. От този дял 3.8% са били предназначени за крайно потребление в САЩ и зависят пряко от вътрешното търсене в САЩ, докато останалите 0.2% са били реекспортирани към трети страни. Ако се приеме, че дялът от 3.8% отговаря на директната експозиция на българския износ към американския пазар, то спрямо нивото на износа на стоки на България през 2024 г. (43.1 млрд. евро) вносните мита на САЩ биха засегнали български стоки за износ на стойност около 1.6 млрд. евро.

В графика 6 е предоставена допълнителна информация относно секторното разпределение на българската добавена стойност, предназначена за крайно потребление в САЩ. През 2020 г. най-голям дял от българската добавена стойност, потребена в САЩ, е реализирал българският сектор на търговията на едро и дребно, следван от секторите на информационните, финансовите и професионалните услуги и на селското стопанство.

Графика 6: Дял на сектора в общата българска добавена стойност, използвана за крайно потребление от американската икономика

Източник: БНБ, собствени изчисления.

Направените оценки показват, че експозицията на българския износ към САЩ е относително ограничена, поради което и преките ефекти върху икономическата активност у нас по търговския канал се очаква да бъдат относително слаби. Задълбочаването на търговската война обаче поражда сериозна несигурност за развитието на световната търговия и за външното търсене на европейски стоки. Това е предпоставка за съществени косвени негативни ефекти върху търсенето на български стоки от основните търговски партньори на страната. Към настоящия момент тези ефекти не могат да бъдат количествено оценени поради продължаващите промени във външнотърговската политика на водещите икономики, които е възможно да предизвикат значителни изменения в глобалните търговски потоци и реструктуриране на веригите на доставки. Макар да са трудни за прогнозиране, тези ефекти имат потенциал да се окажат съществени и представляват основен риск от реализиране на по-нисък растеж на българския износ през целия прогнозен хоризонт спрямо базовия сценарий.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ, РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ